

Landskap: Blekinge Upptecknat av: P. G. Rutterman
 Härad: Madeslita Adress: Holmsjö
 Socken: Lillhärda och fölyande Berättat av Iven Ankarving
 Uppteckningsår: 1931- Född år 1835 i Lillhärda

1

1

Uppteckningen rör sig om blaskilnader under gångna tider.
 gubben ankarving berättar om blaskilnaden bland man-
 skorna, under de svanna i gamla tider då när
 stora fattigdommen var härre övar dem som
 skulle vara fattiga, det var icke sasom det är
 nu uti våra dagar, nu vet man icke vilken
 som är fattig eller rik, det kan man icke ut-
 skilja på deras klädsel, man kan snarare
 tro att det är midsomårdöttrar och dito söner
 än fattiga arbetare, ja man helt tar fel
 på deras stånd då man ser dem,

Sid. 1-15

MINRE
TILLFÖRLITLIGT

nu vill de fattiga arbetare blän både män ³⁵
och kvinnor stå lika högt som hufvudmännen och
hans döttrar och sönar, ja de vill sätta sig på
mellemvärdens stol och t. o. m. taga makten ifrån
konorn, för se om det lyckas läm i längden att
endast poska sig fram, nay så han det icke få
vara, man måste tänka barnorden medan läm
är vet och mycket, må hända det är förent
det hade nog redan skola varit värdstätt!
nay di hade skolat varit med uti min barn-
sam för 60, å. 70, år sedan, då fick man nog ta-
la vid de fattiga, man riste då att man var
fattig och behövde de rikas hjälp, man fick då
lära sig vara ödmjuk och ta emot den minsta
lilla smula från den rikas hand med största tacksamhet.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

2
2963

MINNRE TILLFÖRLITLIGT

man såg på deras bläddel vilha som var fattiga³⁶
en sådan fattig piga eller dräng så man ofta gå
till guds hus med träshor på fötterna och en vär
hesthol och dito hafta med stora lötar på, dät var
källor icke frågan om en dyrbar hatt, äray, en
utbliten sutad näsduk på huvudet, där fanns icke
någott högmåd, man fick nog hålla sig uti
sitt stånd på dän tiden, vad skulle man
annatt göra, dän fattige måste visa sin fattig-
dom, så framt man önskade för någon hjälp
av däm som var bättre lottade, dät gick icke
an att göra sig stor och stolt, säsom man nu
gör uti fattigdommen, nay man måste visa
sig sådan man var, fattig och förnedrad
och hålla sig under dän prägel fattigdommen *satt på däm*

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

3.
2963

MINDRE TILLFÖRLITLIG

man kunde och se skillnad på bondskatten
 då man såg på deras behållnad, man behövde icke
 hänsa där försändigen kläderna visade i vad
 stånd de var, bondfolket var alltid klädda
 uti wallmanskläder såväl kvinnor som män
 grav skodon, männen bröchstäklar och kvin-
 norra långskäftade mängar då de skulle till
 guds hus eller på halas, o. d., uti sitt arbete var
 det färskinshäddar som både kvinnor och
 män begagnade bland bondständer, och uti
 varje fall gagnade man skinbeslagna leysor
 var de nyklappade fickor där vara med till byr-
 han, man var icke så nogga på den tiden även
 bland bondfolket, skäppalsleysor och träskar
 med wallmansstörja var deras vardagliga behållnad samt
 jettskinsmätta.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

H
2963

MINNRE TILLFÖRLITLIGT

dät fina linneqvarnett wärde man finare wäⁿ 38
utaw och sålde till bättre farmelyar inom städar
na. dät hade man icke råd till att använda uti
uti hemmen på dätta hade man engansha god
inghomst, endast dät grävve anvande man
för eget hushåll, allt sådant arbete utfördes
i hemmen av bondhustrun, dättoarna och pigorna
dät visade sig också wim som war s. h. bättre folk
eller härskap dät sig man också på deras klädesel
sådana damar bar alltid hatt, män dät fick sig
bondfolks göra på dän tiden och mycket mindre
arbetaregammor och fattiga, så nog war dät klass
skilnad så stor att man kunde icke ta fel på dät,
män hur skall man nu kunna se någon skil
nad om man icke vet uti förhand wim man talar med,

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

5

2963

MINNRE TILLFÖRLITLIGT

39
Manshvitnaden uppade sig bäst vid giftermål
för si då var det fråga om att få sina jämlingar
en småbandes dattar hande iske få inga ächten-
skap med en starbandes sone, utan att sinens
föreläroar lemnade särskilt tillstånd därtill, man
då skulle flichan i fråga vara en riktig överdän-
are uti sitt arbete, om ett sådant ähtenskap skulle
få komma till stånd, iske hande sinen göra
sina föreläroar emot ty då fick han ingen utlö-
sen, han gick då miste om sin arvrätt och fick
då taga isken på sig att bli fattig, och samma
förhållande var det med starbandens dattar
som ville gifta sig med en mindre bandes son
gorde han föreläroarna emot fick han gå från
hemmett alldeles medelläs, och utestuten från sitt arv,

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

2963

MINDRE
TILLFÖRLITLIGT

för en fattig flicka eller pojke var det mindre
tänkbart att få ingå äktenskap med en bond-
son av något slag, skulle det kunna hända
då skulle kvinnan vara av sådan natur uti
alla förhållande arbeten så att man icke kunde
de uppsäkra hennes välbefinnande, uti så fall att detta skulle
medgivas måste hon ihärdigt sig en pigas indrag
och utföra pigans arbete, så under våra förfädars
tid var det icke son och döttrar som bestämde
sina giftermål, nej det var tvärt om, far och
mor i förmälsen som avgjorde dän saken, så
vida barnen ville hava sin tillhörande
arvsrätt från föräldrahemmet, de mästa och
bästa äktenskapen förmedlades genom s. h.
bönamän som antog uppdraget att skaffa förbröder
och döttrar förbröder,

Skriv endast på denna sida!

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

7.
2963

MINNES-
TILLFÖRLITLIGT

41
nog hände det att någon fattig flicka som
sag bra ut, kunde vaka illa ut för någon bondpojke
och att det då för barmhärtighets skull kunde gifva
sig med henne, men det mästa var för att undgå
dän skam som kom att drabba såväl honom som
hennes, så då var inte så roligt att gå fram och
sitta på en pall vid altaringen jämte en fattig
lös med en röd brofärm och löst hår som hängde
ned på ryggen, och dätta framför hela församlin-
gen, tre söndagar på vad för att få sparas rik-
tigt för sin försälsse, och därtill prästen till
att hålla straffpredikan övar dän alla tre
söndagarna, sådan var ju dän lutherska kyrka
lagen, att prästarna hade makten till att stöp-
ta vad lagar de ville till att plåga församlingens barna med,

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

8

2963

MINNRE TILLFÖRLITLIGT

2963

9.

si en präst hade makten till att göra som
 han behagade och var som en liten hang i församlin-
 gen under våra förfäders tid, och vad han bestämd
 vågade ingen sätta sig emot, dät har nog var och
 en blott för sig att prästens lag var en själusök-
 ven lag på Län tiden, icke att man hade någon
 post-anderrätt på att bruden skulle gifta sig med
 en hvinna som hade fallit för en man, och myskett
 mindre att han skulle betala eller lemna postelön
 till barnungen, ännu vad han hade fått dät hade
 hon som han hade heitat dät på en väg, dät var
 ju någott som inte varken prästen eller någon
 annan lade sig ut för, dätta blev hvinna-segen
 som till att uppföda sin barnunge bäst han
 kunde, ty hvinnan hade als ingett talan då han hade bunnit
 sig så illa åt,

KÖPRE TILLFÖRLITLIGT

43

Den röda hoftarmen som var den vänstra
skulle en sådan kvinna bära under ett helt år
till ett tichen att hon var en ovärdig och berömd
kvinna som ingen skulle ha någon beväring med
och även det lösa häret var ett sådant utmärkelse-
tichen på hennes ovärdighet, en sådan kvinna blev
icke värdig till att gå till nattvaden för än efter
sitt förlopp och under hela detta året måste hon besö-
ka prästen uti hans bestad en gång varje månad
där hon skulle genomgå ny bristendamskap
inte var hon värdig till att avlägga ett vittnes-
mål förän efter detta årets prästtid hos prä-
sten, och för att mildra allt detta kunde det tyckas
en sådan kvinna att få gifta sig med den skärlige
för än beunnetham till värden, och då blev det endast 5 riksta-
lar i bätar för otidig födsel —

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

10.

2963

ANDRE TILLFÖRLITLIGT

— Dät vill säga, att dät var icke nog
 med bötarna, man måste ju fram till skam-
 sätet och framme vid altaringen där man
 och hustru skulle sitta under hela tjänsten
 framför hela församlingen och avhöra medan
 prästen talade om den förtidiga nedkomsten,
 dock var dät då seden att prästen tog kvin-
 nan i kyrkan, med sin man vid sidan och
 han måste genomgå samma serimoni som sin
 nyförvarvade hustru, dock lästes icke de bö-
 nar för däm som gängbart för s. h. rena
 äktenskap, skriftningen skedd efter tjän-
 stans slut, här inleddes dänna straffpredikan
 med ett orent äktenskap som hade blivit en
 oförlätlig skamfläck för prästen och hela församlingen —

45

ingen av ihävarna fick avläsa sig
ty kyrkodörrarna höllas stängda och säta till
allt var över, här skulle de nygifta sitta där
framme vända mot de övriga ihävarna uti
kyrkan, här på denna skampall där prästen
hade visat läm plats, sedan han hade läst de
respektiva bönorna vid nedre kyrkodörren
ty längre fick läm iske komma så länge
läm var skeliga, vilkett di wart till prästen
läst de första bönorna över läm, därefter
wart de värdiga till att få taga plats på
dän anvisade skampallen framför församlin-
gen, där de skulle sitta och anhöra de allra
skamligaste gläpord som kunde uttryckas
från en prästmans mun, fram för alla de församlade.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

19

2963

MINNRE TILFÖRLITLIGT

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

13.

2963

ANDRE TILFÖRLITLIGT

dän olyckliga pigans öde
 nu talas vår berättare om ett olycksöde som hände
 under hans förfäders tid med en fattig pig, och hur
 hon greps av förtvivlan och gick dæden till mötes
 för för den stora mækt som prästen på dän tiden
 var uti besittning utav han hade fått ett barn
 utom æhtenskap, dät hände under N. Neurobachs
 tid då kyrkoherden var härre och hånong över
 de tre församlingar frilebstad, rödeby, och sillhöv-
 da, dänna piga blev kallad att stå kyrkostift
 och sitta på skampallen uti alla tre församlin-
 garna, först inom sillhövda därifrån han var
 och sedan i rödeby, och till sist uti moder-
 kyrkan frilebstad, män dit hant han alldrig
 ty han dränkte sig under sin resa dit,

han kunde icke uthärda med att visa sig ⁴⁷
med sin röda knoftarm och det låsa häret hån-
gände på ryggen, och bliva till föracht framför
en främmande församling där han alldrig varit,
han gick hålde i borden än att han kunde
utstå denna skam som han hade kommit uti
och som prästen präglade så fördömande över
hänne, han talade om uti sina predikningar
om den stora skamfläsk som hade drabbat präste
ämberget inom dessa tre församlingar, och vart
hånad och bespottad prästen så att han ansåg sig
icke kunna leva längre, sådan macht hade prä-
starna under våra förfäders tid, vims var väl
skalden här till denna spålsjilling, som sedan
blev begravnen som ett djur, och stapad öfver myrkamuren. —

Skriv endast på denna sida!

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

2963

ANDRE TILLFÖRLITLIGT

48
— och begravd var om kyrkan där icke några
andra människor skulle begravas än dem som
fallett offer uti färdvägen för egen hand,
för att man råhall uti en olycka och blivit
bedragen av någon oberäkligt karl som en-
dast nådde till sin yörning, och här skulle
prästen ingripa och helt nedryta känne uti sin
stora fattigdom och sorg, ja jag vill endast
säga det om våra förfäder att de förstod bra
lite uti det politiska som lät sin tjänare inom
församlingen ha den stora makten och låta ho-
nom göra som han behagade, men nu är det icke
så som gott är, och sannoligen om det var nå-
gon dag färdigt att den makten togs ifrån
prästerskapet, slutar vår sagesman sin berättelse.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

45

2963

ANDRE TILFÖRLITLIGT